

Pròleg

Sovint, en l'exercici de la memòria, es troben i es confonen la història i el dret. Bona part de les cròniques del passat s'han de fonamentar en la paperassa generada per advocats, notaris, auditors..., i en les aventures que ells, tots aquells que en la dita van a l'infern de dos en dos, han fet per ells mateixos o pels seus clients. No és estrany que la figura de l'advocat sigui tan present en els romanços contemporanis: novel·la, cinema, còmic, televisió, política... un clar protagonista de totes les narratives actuals.

També és cert que l'advocat sovint esdevé l'autor d'aquests relats. Tots coneixem servidors del dret amb inquietuds cívi-ques, polítiques, socials, però també amb aficions artístiques i literàries. No ens ha de sorprendre, a més, que l'exercici de la seva feina quotidiana, tan propera a vicis i virtuts, sigui part de l'argument. Parli de llei escrita o no escrita, de conducta delictiva, malintencionada o equivocada, d'aventura dins de la legalitat o fora, l'exercici d'un advocat pot ser un excel·lent reflex del seu temps i del seu país.

I en el marc més proper, el del dret romà i el del dret català, és precisament on pren relleu el concepte de consuetud: la nostra manera de fer tractes i de resoldre els conflictes, convertida en norma de conducta, en llei. Així, amb els seus costums i les seves normes, amb les actituds comunes que a vegades poden definir-la, cada ciutat ha anat teixint una memòria viva que té prou entitat com per convertir-se en història, per passar de la memòria personal a la crònica col·lectiva, també des de la pràctica del dret.

Quan en Joan Argilés va començar aquest llibre, tenia una col·lecció sencera a la punta dels dits: la història recent de la nostra ciutat, la transició política, la feina de l'advocat, la seguretat

ciutadana, la judicatura, els gitanos, els col·legues, les subhastes, la prostitució, la cohesió social, la immigració... tot vist des de l'experiència però no des de la vellesa; des de la curiositat d'una persona emprenedora, confiada i activa, però no des de la càtedra.

Per això, quan vol pontificar no acaba de convèncer, i quan moralitza se li escapa una mica de la sornegueria menestral dels lleidatans antics, aquells que saben de pagès i de marxant de bestiar, però són de capital.

L'autor ha fet un gran esforç per triar, per decidir què deixaria al pap i què ens explicaria. Em consta que s'hi ha trencat les banyes i ha consultat força vegades allò que seria més interessant, més ben rebut, més convenient... Ha seleccionat les històries i les temàtiques a consciència i no ho ha resolt del tot, perquè és difícil marcar la ratlla. Quan llegiu el resultat us adonareu que s'ha hagut d'esforçar molt per no escriure com parla. Ha procurat endreçar les idees, com qui prepara el discurs al jutge, per no caure en aquella barreja apassionada que encara se li escapa quan parla de la seva ciutat i del seu ofici.

He dit "encara" expressament, perquè aquest llibre no és tampoc el testament de qui està cansat, o les memòries del que vol retirar-se de l'acció. L'escriptura l'ha salvat d'haver de recórrer a aquestes vivències com a "batalletes" d'un ancià, i de poder-les oferir ara, cuinades en el seu suc i sense congelar. I als lectors, d'arribar-hi en calent, de ben a prop. La tria de les històries narrades és la d'avui i si l'autor hi troba el gustet, és possible que la col·lecció pugui comptar amb més volums.

La quasi sinceritat (el "quasi" és consubstancial a l'ofici d'advocat) és important en aquesta obra perquè no amaga alguns desenganys, personals però també generacionals i, estic segur que en el seu cas i en el d'alguns dels seus companys de fatigues, hi traspua també una decepció "nacional", amb relació a l'estrany destí polític que Lleida i Catalunya han anat resolent en les darreres dècades.

"Encara", doncs, perquè l'advocat Joan Argilés no es jubilarà de la suggerent convivència lleidatana que, com ell bé sap, frega sovint la ratlla de la legalitat o el risc de l'exclusió.

Aquest és ben bé un dels elements més importants del llibre, un dels testimonis més valuosos: la història de Lleida és un relat de convivència difícil però voluntariosa, arriscada però exemplar. Lleida és capital d'un amplíssim territori de

fonaments rurals i per això n'és el principal mercat. Però el mercadeig, com sabeu, és de béns tangibles i intangibles, de cossos i d'ànimes, de possibles i d'impossibles, d'idees i de passions. I per tot això Lleida també capitaleja en els litigis de tot aquest territori, en les maniobres especulatives dels benestants, en el tràfic de blanques i negres, en la banda sonora que mou i commou païos i gitanos, burgesos i esparracats.

Es llegeix ben bé que el qui l'ha escrit s'estima Lleida i la seva gent, i a més sense amagar-ne les vergonyes, d'altra banda tan genuïnes com les pedres del Turó de la Seu Vella. Hi surt tothom que hi ha de sortir: la família, l'ofici, els jutges, la droga, la policia, les putes, els mercaders, els "calistros" —gitanos de Lleida— la premsa, la immigració, la política... I és força veritat que a Lleida encara ens coneixem tots.

Tot plegat, doncs, és una obra carregada de bones intencions i qui no conegui prou l'autor, i tal com se'l veu rondar sovint, no s'ho creuria. Tampoc ell ho pretén, de semblar tan benintencionat. Normalment no amaga un cert aire desmenjat i atabalat, un retret joganer a les formalitats de la feina, i moltes vegades té uns companys de viatge que no podries presentar en societat.

Si, encara que l'autor, l'advocat Joan Argilés i Ciscart, no ho vulgui, ha escrit un llibre amable, d'interès cívic i voluntat moralitzant. Ningú no ho diria, i molt menys venint d'un advocat confés, vocacional. Perquè aquest és l'altre element destacat del llibre: la devoció per la professió, l'intent d'extreure'n i de comunicar-ne la importància, la seva necessitat social, i gairebé la seva condició èpica i ètica.

Finalment, teniu a les mans la crònica d'un advocat, fidel a l'ofici i a la ciutat, que cerca entre els ressorts de l'experiència, i les vivències del cara a cara amb la diversitat, algunes lliçons de la vida, la història i el dret. Una experiència recomanable, un exercici de ciutadania responsable, un llibre prou interessant on molts ens hi trobarem retratats, entre el Turó i el riu, entre un garrotín i una mirada furtiva, entre un negoci rodó i un judici pendent. Gaudiu-lo.

Josep TORT I BARDOLET
Historiador
Lleida, primavera 2010

A tall de justificació

EL MEU MOTIU

El perquè d'aquest llibre ni jo mateix el sé ben bé. Va ser un impuls. Però no fou així de simple. És tot més complex. Quan, no fa gaire, el meu degà del Col·legi d'Advocats em va dir que em volien donar una medalla, em vaig quedar atònit.

—A mi? Per què?

—Fins ara la donàvem als col·legiats quan feien cinquanta anys de professió. Però hem pensat que no calia esperar tant, ja que aleshores ja no en quedaven, i ja la donarem als col·legiats als vint-i-cinc anys.

—Ah! I això és un mèrit?

Jo ja en portava gairebé trenta-dos, d'anys. Sempre dic que sóc dels pocs que vaig acabar la carrera de dret en vida de Franco. Hi va anar només de dos mesos, però aquesta fatídica data del 20-N de 1975 em cataloga d'alguna manera que sóc encara de l'*antic règim*. Quan dic això constato de seguida una expressió en els companys joves com que estant parlant amb algú de l'època de les caveres. *Tempus passat...*

Els de la meua època ja formem part de la història... sí, certament, ja he vist un bon grapat de coses. Hem amuntegat unes quantes vivències. I això és un mèrit? Sembla que per al meu degà potser sí...

Bé, doncs, ja m'han donat la medalla. Una medalla per qüestions d'edat. I ara què?

Sempre he odiat aquells que l'edat els ha fet dogmàtics. Ja ho saben tot. Ja coneixen tots els topants. I això fa que tota la vida, per sistema, hagi defugit traslladar les meves experiències

a la gent jove per no avergonyir-me pel que representa un punt de pedanteria. No m'he resistit, això sí, a explicar anècdotes viscudes, però d'aquí a escriure'n un llibre... realment m'ha costat trobar una finalitat útil consistent.

El lector em perdonarà que tregui, doncs, a passejar els meus fantasmes a la recerca d'una bona causa.

La meva mare sempre diu que les experiències dels grans no serveixen per als joves. Cadascú necessita viure les seves pròpies experiències. I sempre he cregut que aquesta afirmació és, lamentablement, molt certa.

Tanmateix, el dia que vaig decidir emprendre-la amb aquestes ratlles vaig voler ser optimista i em vaig dir: el fet d'haver viscut les meves experiències no és cap mèrit, però pot servir a algú que sigui prou receptiu. I, darrerament, àdhuc he refet aquell axioma matern: "Les experiències dels grans serveixen per als joves, tot i que lògicament no fan que els joves arribin a les mateixes conclusions." Aquest és realment el tema. Quan expliquem les nostres experiències voldríem que els que reben aquesta informació arribin a les mateixes conclusions que nosaltres: ho desitgem per a reafirmar el nostre ego o, si més no, la nostra pròpia seguretat. I que pensin de forma idèntica a nosaltres. Aquí rau el dilema i aquí és on solem equivocar-nos.

EL MEU CONTRAATAC

Però aquesta necessitat d'ensenyar allò que un ha vist i, per tant, sap, no ha estat suficient. Hi ha hagut també un sentiment que s'havia anat covant durant molt de temps en el meu interior, i que finalment ha aflorat sense adonar-me'n: contrarestar la visió superficial que el jove advocat rep i amb la qual és bombardejat des dels mitjans. Deia el recentment finat famós actor Fernando Fernán-Gómez que els actors que comencen no volen ser actors, sinó actors d'èxit. Una cosa semblant passa amb la visió pel·liculera dels advocats que es dona als mitjans i que són la base de les *vocacions* cap a l'advocacia. Hi ha molts aspirants a Perry Mason, o molts seguidors d'Ally McBeal. Estem fabricant voluntaris no per a advocats, sinó per a advocats triomfadors. I, per tant, parteixen de molt lluny de la realitat.

Aquesta sensació m'ha estat rosegant durant els darrers anys. Tot i així l'he rebutjada del meu pensament buscant més

bones raons per decidir-me a escriure aquestes ratlles. Certament —pensava— quan miro els companys joves no puc generalitzar sense falsificar la realitat. Tampoc no he conegut les noves fornades d'advocats amb prou profunditat. Les aproximacions a col·legues joves han estat sovint potser massa superficials i, precisament, quan no ha estat així, m'he trobat amb agradables sorpreses... i malgrat tot, continuen inquietant-me els estereotips del meu ofici que veig pertot arreu.

Necessitava, doncs, contrarestar-los. He hagut de treure a rel·luir allò que he vist per quedar-me tranquil. Veritablement, s'havia esdevingut un problema personal que requeria una teràpia de psicoanàlisi. Ara, doncs, ja m'he tret el meu pes fora. Ja ho he abocat. Ja m'he quedat més tranquil. I tanmateix hi havia una raó fonamental que em neguitejava, una raó afegida de molt pes, molt més transcendent: la meva visió no l'explica ningú. No l'he vist enlloc. I ja hi tornem a ser, confesso que voldria que els lectors arribin a les mateixes conclusions que jo sobre aquest món de la justícia. No ho puc evitar.

Un cop buidat el pap, doncs, i fent un esforç de modèstia, em conformaré amb el fet que els que em llegeixin, em comprenguin —això sòl ja compensa el meu ego— i, si més no, serveixi perquè hi hagi una visió diferent de les que fins ara he vist.

Una altra cosa m'havia retingut fins ara. No sóc un expert en les tècniques literàries. No em puc considerar pas un escriptor. Tot i que fent d'advocat no he parat mai d'escriure, la nostra literatura és molt barroca, conté moltes perífrasis, no ens cal tenir cura de l'estil, els tecnicismes ens donen butlla per no haver de fixar-nos en la sintaxi, la riquesa del llenguatge ni cap mena d'aquestes "futeses". Ara em noto fora de lloc, amb una escriptura potinera i incapaç de fer-me entenedor. Tinc al meu favor, tanmateix, que el contingut és molt més dens que molts dels continguts dels nostres il·lustres literats, que moltes vegades m'he adonat que escriuen molt bé, però no tenen gran cosa a dir. Sovint he detectat en ells poc coneixement del món, un discurs acadèmic resclosit en les formes i els conceptes purament filosòfics i formals. Quan els llegeixes, copeses de seguida que veuen el món des de les aules universitàries. Els falta carrer. I és això, el que avui, després de trenta-dos anys, em sobra a mi.

Sabreu disculpar aquest escriptor novell que no pretén altra cosa que fer conèixer un contingut que penso que us pot interessar. Deixant a part la forma en què ho he exposat —ben segur que un bon literat en trauria molt més suc del que jo n'he tret— o la més o menys parcialitat amb què ho he contemplat —algú amb més distanciament i amb més coneixements que jo ho podria fer millor—, m'he decidit a explicar-vos-ho perquè les coses que he vist del món que envolta aquest ofici d'advocat són prou curioses, prou divertides, prou interessants *per se* com per a escriure-les. I com perquè vosaltres en pugueu treure les vostres conclusions.

I

LES PRIMERES PASSES

Fent d'advocat

El meu ofici ha estat tradicionalment d'aquells que marquen un estatus social. Fins al punt que tots aquells que desenvolupen aquesta activitat han volgut establir quelcom semblant a allò que diu l'Església sobre el sacerdocí: "Imprimeix caràcter". Al nostre ofici li passa quelcom semblant.

Ho diré d'una altra manera: el meu ofici és d'aquelles professions que la gent entén com a socialment importants. Hom diu per donar-se importància: és advocat, és arquitecte, és metge... És a dir, el sol fet de ser-ho ja implica un èxit social. És per això que aquell que ho és, acostuma a dir-ho precisament per a definir-se.

Aquesta és una manera falsa de definir una persona. Per això sempre ho he volgut matisar. Jo no sóc advocat: jo faig d'advocat. Per a mi no ha estat més que una activitat, un ofici. Està clar que pensar així és la conseqüència d'haver estat al llarg del temps un convençut militant antielitista, i en la mesura que fugia de voler formar part d'aquest estatus social, m'he tornat obsessivament anticorporativista. Els meus col·legues em perdonaran aquest vici tan gros. Déu me'n guard d'enfrontar-me al meu Col·legi. Espero que el meu estimat degà ara no em vulgui prendre la medalla. La seva raó va ser prou convincent: "No et sembla prou mèrit haver aguantat això tant de temps?"

Però tornem a aquest ofici d'elit. Allò que vaig veure quan vaig començar, aquelles ínfulas, aquell envaniment del qui controla o manipula el proïsme, aquell domini del joc dialèctic, aquells manipuladors de la realitat a través de les batalles jurídiques, al capdavant aquella supèrbia camuflada que intuïa en el meu col·lectiu, ha anat desapareixent. Sortosament, l'economia global ha fet que el fatídic elitisme que sempre he combatut en el

meu interior perdi pes. Diguem-ho ras i curt: ara, els advocats som al mercat com les patates.

Aquesta meua obsessió antielitista fa que em senti molt poc orgullós del meu col·lectiu. O potser de la professió. No he sabut ben bé on hi ha la diferència, i ho hauré confós moltes vegades. Potser hagi caigut altre cop al parany de generalitzar... O jo mateix m'hagi cregut la imatge social estereotipada de l'advocat com un personatge superb i amb ínfules de poder social.

Però a més de l'estereotip de superb guanyador, l'advocat també té tot ensems un altre estereotip social, la de trampós o mentider. Què hi ha de real en aquesta imatge negativa de l'advocat?

He trobat, això sí, tot tipus de persones, com a tots els col·lectius. No puc dir altra cosa. Però la pròpia activitat té unes característiques que ni ajuden a una bona imatge, ni ajuden que aquells que la duen a terme siguin millors persones.

Ja acabo les meves digressions. A partir d'ara no explicitaré més la meva dolorosa obsessió. Ho prometo formalment. Però sigueu indulgents amb mi. La meva generació venim d'on venim.

“Sed non latro”

Ara vull tornar a parlar sobre allò de l'advocat trampós i mentider. A mi, això sempre m'ha fet mal. I, lògicament, n'he fugit corrents. Però, ben pensat, aquesta és una imatge que la pròpia activitat de l'advocat porta en essència.

El nostre patró és sant Ramon de Penyafort. I aquí hi ha, segons tinc entès, una vella contradicció, ja que aquest sant baró va ser jutge, però no advocat. Potser m'equivoco. Ara bé, anteriorment n'hi va haver un altre de patró dels advocats: sant Ivo. Trec a col·lació aquest personatge antiquíssim perquè hi havia una dita en llatí sobre ell molt sucosa: “*Sanctus Ivus erat breto, erat advocatus sed non latro, res mirandam populi*”. En una traducció aproximada això vol dir: “Sant Ivo era bretó, era advocat, però no lladre, cosa admirada pel poble”.

Realment, l'activitat de l'advocat porta sovint a ser un lladre? Si ho ha estat, és evident que ho estat dins la legalitat. Mirem-ho des d'un altre cantó: els advocats es fan rics pel fet de fer d'advocats?

La resposta és clara, el dia que s'han fet rics deixen de fer d'advocats. Però no se'n fan de rics precisament fent d'advocats. Conec un advocat que fa de subhaster, compra en subhastes judicials; fer d'advocat —diu ell— no dóna diners. Amb la nostra professió és possible estar al lloc adequat en el moment adequat. Sí que és cert que ens podem trobar davant d'una fallida on de forma legal o il·legal hom pot aprofitar l'ocasió, o pot assolir informació privilegiada que també hom pot aprofitar. Ara bé, de gent que s'ha fet rica il·legalment en circumstàncies d'aquestes solament n'he vist jutges. És evident que aquests poden decidir, en últim terme, no pas els advocats, i no dic pas que les decisions dels jutges en algun cas no hagin pogut ser en connivència amb algun advocat.

Per la presó de Lleida, de jutges d'aquesta mena n'han passat els més populars. Jo en vaig conèixer un, el jutge Joaquim García Lavernia, un senyor de Tortosa que va fer un llibre sobre *cante* flamenc i que l'havien sentenciat per un delictes de suborn. En el tracte directe era d'una exquisidesa no gaire corrent, amable i educat. Un pensava que en el personal que hi havia a la presó per força hi havia de desentonar. Mai vaig parlar amb ell de la causa que el va remetre a la presó, però quan parlava de la justícia, no donava pas la sensació que hi cregués gaire, en absolut.

Un altre jutge famós que va estar a la presó de Lleida fou Lluís Pascual Estivill. Confesso que no el vaig arribar a conèixer personalment, però estava a la mateixa cel·la d'un bon amic meu. I aquest bon amic em recorda sempre la frase que li deia sovint: "He treballat tota la vida per una cosa en què no hi crec, la justícia".

La gran majoria dels que han fet cap a la presó —per no dir la totalitat— entenen la justícia com unes regles del joc, com podrien ser les del parxís, en què els uns guanyen, i els altres perden. És lògica aquesta conclusió en els perdedors d'aquest joc. Però, sense ser-ne prou conscients, entre els que ens movem en aquest món, també vivim dins aquesta sensació de la relativitat de la legislació i la seva aplicació. Existeix, doncs, la justícia?

La justícia no pot existir com a valor universal. Se l'ha de mirar com un valor relatiu. Durant el temps que l'anem coneixent, la col·loquem dins un calaix de cada vegada més relativitat. Està condicionada a aquelles regles del joc. Està condicionada a la seva aplicació, està supeditada a la seva defensa i a un bon munt de circumstàncies que fan que es vagi cap a una direcció o cap una altra. D'un advocat consagrat vaig manllevar una frase: "Es necessiten tres condicions perquè et donin la raó. Que la tinguis, que la demostris i que te la vulguin donar." Sobre aquests requisits bàsics hi pots afegir molts altres condicionaments. Que ho demanis ben explicat, que siguis entenedor —això vol dir que l'exposició sigui senzilla, és dir, no gaire complexa—; que es provi prou bé; que s'aporti i es faci la prova en el moment processal oportú; que la sentència sigui fàcil de fer, etc. Llis i llas: la sentència que té més probabilitats és la de *copiar i enganxar*.

Els advocats acabats d'arribar de la Facultat de Dret no se n'adonen d'un axioma claríssim: els jutges són funcionaris abans que jutges i tenen tendència a allò més fàcil. La sentència serà —dins de les possibilitats de la llei— la més senzilla per a ells. Si és difícil rebatre totes les qüestions d'una part, o si és més fàcil copiar la seva tesi, inconscientment tindrà una possibilitat més que l'altra a l'hora de donar la raó a una de les dues. Aquesta és la justícia.

L'eterna contradicció: defensar allò que no és just

La primera pregunta que et fa qualsevol interlocutor quan sap que tu ets advocat és la següent: Cóm pots defensar allò que no és just? O més concretament, com pots defensar un assassí sabent que ho és?

La contesta immediata és de llibre: també els assassins tenen dret a una defensa. Cadascú fa la seva funció. A vegades et toca defensar, a vegades acusar, però al capdavant el veritablement responsable és el jutge, ell és qui decideix. I, per tant, això t'eludeix de la responsabilitat. No ets aquell que decideix sobre les conductes alienes. Amb aquest plantejament et quedes moralment tranquil.

Certament, l'únic cop que he dormit malament ha estat en un doble assassinat, on actuava com a acusació particular. Es tractava del *cas Torà*, l'assassinat d'uns subhastars. No hi havia proves directes. Totes eren indiciàries. I això em feia un raurau al cos. Definitivament, sempre m'he trobat més còmode defensant que acusant. El principi que és millor l'absolució d'un culpable que el càstig d'un innocent va deixar de ser un tòpic i va esdevenir una realitat pròpia. Tot d'una em vaig descobrir com un ésser superficial a l'hora de defensar i com un escrupolós a l'hora d'acusar.

Jo ja intuïa algunes certeses bàsiques de mi mateix. Sabia, per exemple, que no he tingut mai la mentalitat d'un castigador dels dolents o d'un perseguidor de la maldat, ni res que s'assembli a un àngel exterminador. Però no sabia que fos una persona incapaç de fer de jutge. La responsabilitat del jutge per a mi és total, de manera que em tranquil·litza que a mi no em calgui assumir-la. Els juristes que em llegeixin pensaran que estic dient barbaritats. Per tant, abans de continuar, vull

deixar clar que estic parlant exclusivament de sensacions, de solucions personals per afrontar les contradiccions del sistema. Ara no parlo com a advocat en sentit estricte. Solament intentaré explicar el que he vist sense aquella crosta de professional de la justícia.

Si els profans veuen contradiccions en les nostres actuacions, és que certament hi són, les eludim com podem, ens fabriquem cadascú les respostes de la forma més racional que podem, encara que no ens les creiem ben bé i hi pensem tan poc com ens és possible. Ens considerem professionals i així passem un vernís sobre aquestes coses, hi passem de puntetes, perquè no tenen una explicació tan fàcil, i així, més o menys, ens en sortim.

Al capdavant no hem de donar una explicació a ningú de la nostra moralitat. Solament hem de donar explicacions de les nostres actuacions sobre la legalitat, pel que fa al sistema judicial en general i, envers els nostres clients, pel que fa als resultats interessats.

La resposta ètica a tu mateix, malgrat tot, sempre hi és, i hi ha moments que l'has de respondre. La pregunta existencial, de tota manera, no és sobre la funció que fas. La pregunta és una altra: I si ho saps realment, què fas? Com pots defensar el contrari? Doncs, també ens podem escapar gairebé sempre. En primer lloc els assassins mai t'ho diuen que són assassins. Jo, àdhuc, els he dit des del començament, abans de donar-los opció a dir-m'ho, que m'era igual. Això els relaxa, no et veuen com un contrincant, abaixen la guàrdia i parlen amb més soltesa, no t'amaguen tant com altrament t'amagarien.

Hi ha una altra circumstància que també ens va bé. Tots, absolutament tots, tenim una deformació professional, que fa que perdem la morbositat, la curiositat, i ens centrem exclusivament a cercar els elements que ens serveixen per a la nostra funció. Sí, certament som professionals. Que bé que queda això! Recordo un cop que vaig conèixer un noia d'un poble de vora Lleida. Feia solament dos anys que feia aquesta feina. En saber de quin poble era la xicota, vaig recordar:

—Al teu poble vaig defensar una vegada un noi que l'acusaven d'haver cremat un camió de palla i vaig tenir sort: el van absoldre.

La meva interlocutora no era advocada ni res que s'hi assemblés. Va fer, doncs, la pregunta fatídica:

—Però realment ho va fer?

Resposta:

—Doncs, no m'ho havia plantejat.

Us asseguro que no va ser cap evasiva. Jo ja actuava com un advocat. Aquí és l'evidència que ens centrem en les regles del joc. Per a nosaltres no es tracta de cap novel·la amb un final just o no, sinó amb un final adient als nostres interessos, que s'hi pot arribar aplicant les regles del joc. I aquestes, nosaltres no les hem fet.

Hi ha advocats que fan el salt a la política; aleshores, realment, ja no són advocats, volen fer una altra feina, els interessa *fer-les* aquestes regles del joc. Però aquesta és una altra postura. Jo diria més encara, es tracta de dues postures irreconciliables. Dues visions de la realitat. I aquí potser rau la frustració de la nostra professió. Estem fent una funció que no podem triar, no podem permetre'ns la il·lusió de cercar la justícia, i llavors pot arribar a ser tot molt més descarnat, perquè no ens queda altre camí que buscar l'èxit o els diners. I això ens deshumanitza. He trobat entre els advocats molt bones persones, però no ho són pas pel fet de ser advocats i puc afirmar que aquesta professió no hi ajuda pas a ser millors persones. Torno a dogmatitzar, però és la sensació que tinc i que he tingut durant els trenta i escaig d'anys que m'he trobat immers en aquest món.

Alguna vegada aquesta contradicció m'ha estat difícil. Ja ho diu la saviesa popular: l'advocat, si és bona persona, no pot ser bon advocat. Hi ha quelcom de cert en això. Si hi penses massa pot ser frustrant. Alguna vegada, però, la dicotomia entre la defensa de la justícia i la defensa del client ha estat grotesca i, fins i tot, divertida. Un cop, un atracador es va entestar que li demanés l'absolució. Havia estat filmat en un vídeo de l'entitat bancària. La seva cara era exacta. No hi podia haver dubtes. Què podia fer? ... Em vaig reomplir de valor, i vaig començar:

—Senyories, estic convençut que el vídeo que vostès han vist i el que jo he vist no deu ser el mateix perquè la imatge del vídeo que he vist i la del meu defensat no s'assemblen absolutament gens...

Em tremolaven les cames, procurava que la veu no se'm trenqués i mirava de reüll la taula del jutge i el secretari. Cercava algun senyal de reprovació... però no, tots ells, altrament molt dignes, escoltaven atentament la meva defensa, com si no digués cap disbarat; al capdavall jo feia la meva feina i ells la seva. Amb tot el respecte i la seriositat que representava l'ocasió. Sí, vaig ser un perfecte hipòcrita, però amb la hipocresia correcta, seguint les regles del joc, representant el meu paper, aquell a què tenia dret el meu representat... Això no obstant, us puc jurar que me'n recordaré tota la vida.